

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 5 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru meșarohie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măceșarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măceșarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fiecare publicare.

Sibiu, 12/24 Novembre, 1884.

Cu începutul secolului al 19, lumea a început să se deștepta din amuțirea în care ea veacuri în regi a trăit, și luminată de razele științei, încetul cu încetul din Franca îndepărtată aerul cald al libertății a străbătut și prin părțile noastre, și astăzi putem constata, că conștiința de libertate a străbătut toate straturile omenești chiar și prin orient, a cărui domnitori din mărirea de odinioară au rămas numai cu reminștințele, din împărăție tare și nare au ramas cu ruinele.

Este netăgăduit că la luminarea de astăzi a popoului mult au contribuit diferitele reuniuni înființate pretutindenea spre binele obșteșc al patriei.

Ar fi obositoriu lucru a cerceta după acest adevăr recunoscut, și ar fi și lucru zadarnic.

Suntem în Europa și prin urmare dispensați dela demonstrarea lucrurilor cari pentru întreaga Europa sunt fapte implinite, pretutindenea într'un chip pricepute, și tot astfel și executate.

Diarelor maghiare le-a fost rezervat onorul de demonstra contrariul. Diarele maghiare au ajuns afirma, că chemarea reuniunilor este a detrunchia tulpină de stejariu, puternică și făloasă, foarte făloasă în felul ei, și în locul ei a planta o buruiană esotică, căreia i lipsesc toate condițiunile climatice, și care în veci nici rădăcini nu va prinde în solul unde stejarul seculariu și-a înfipt rădăcinile până în mēduva pământului.

Întreaga Europa se făleşte cu reuniuni umane, științifice, literare, reuniuni pentru dezvoltarea forței trușesti și sufletesti, lățirea religiosității și a moralității, a dezvoltării simțului colegial, a conservării demnității naționale și industriale, Ungaria, singură Ungaria, și-a înființat reuniuni spre a și înmulți neamul pe cale nenaturală.

Mai mult. Diarele maghiare cu o impertinență obrăncie sumuță la necruțare în agitarea spiritelor și cumperarea de suflete spre a fi sacrificate pe altariul maghiarisării.

Cu deosebire colegii dela diarele din Cluș ne spun că vênatul se face la matca naționalității noastre, la talpa casei noastre, la popor.

Curioase vremi am mai ajuns.

Sunt aproape 16 ani decând o seamă de oameni esaltați și-au pus în cap să maghiarizeze pacienții locuitori din Ungaria și Transilvania.

Devisa de atunci și până acuma s'a schimbat de două ori. La început era *magyarosodás* — adecă maghiarisare.

Sub *magyarosodás* se înțelegea întocmirea lucrurilor astfel ca maghiarisarea să urmeze dela sine. Era îndreptată prin urmare atențiunea opiniunii publice ungurești asupra inteligenței. S'a dis se maghiarizează inteligența, atunci cu masa crudă a popoului ușor vom putea lucra.

Deci de ani s'a urmărit cu multă conștiințioșitate maghiarisarea pe acest teren, și spre indignarea glorioșe maghiarisării, lumea a trebuit să constate, că lucrul nu merge după croiala închipuită. „*Audaces fortuna iuvat*”, sau pe ungurește: „*Kimer, nyer.*” Dacă cu „*magyarosodás*” nu merge, vom începe cu „*magyarosítás.*”

Să vorbim românește, căci pe ungurește puțin ne pricep. Dacă prin mijloacele date popoarele nu se maghiarizează de bună voie, atunci le vom maghiarisa noi cu puterea, sau mai pe scurt: dacă nu se maghiarizează ele le vom maghiarisa noi.

Luminați în această direcțiune vom înțelege introducerea limbei ungurești în scoalele populare, vom înțelege noua lege pentru scoalele medii, și vom înțelege și operațiunile propuse de presa ungurească.

În numărul de Sâmbăta trecută am arătat operațiunea după mintea celor dela „*Egyetértés.*” O vom reasuma în puține cuvinte: Să se facă forță din partea statului ca legislațiune, administrațiune, patron, proprietariu de pământ etc. etc. și încă în modul uman ca nici cei răposați să nu aibă odichnă în mormântul lor.

Să maghiarisăm copiii începând cu cei orfani. Analogia de consanguinitate ne face să credem că se va adopta sistemul practicat cu ianicerii pe timpul când imperiul ottoman era mai în putere ca Ungaria în timpul de față.

Nu se cugetă nimenea la consecuențele acestor încercări nebunatic. Sărmanul părinte! Nu ajung chinurile morții, nu durerea că lasă o casă plină cu copii, cari la el priveau ziua noaptea, ca să le deie pâne de mâncare, preste acestea va trebui să se lupte și cu conștiința că din băieții lui se vor face ceea ce n'au fost moșii și strămoșii lor: ianiceri în felul lor, bine să fim înțeleși, în felul lor.

Așa „*Egyetértés.*”

În numărul de Sâmbăta diarul „*Magyar Polgár*” din Cluș sub deviza „*A magyarosítás kérdésehez*” aruncă foc și spulbere asupra domnului Barițiu pentru cuvântul, că domnul Barițiu a condamnat în „*Observatoriul*” Reuniunile pentru maghiarisare. Constată cu multă satisfacție că reuniunile pentru maghiarisare numai acuma au aflat calea cea adevărată.

Avuse ea vre o lacrimă de ascuns, vre o taină de șoptit singurătății discrete, sau poate fugea dinaintea unei conștiințe răsbunătoare?.....

Nu afirm nici una, nici alta, căci ar trebui să am pretensiunile romancierului pentru a cunoaște toate capriciile unei inimi femești. În cazul din urmă însă o a-și compătimi sărmana, căci singurătatea are glasuri neîndurătoare, pe cari nu le auți totdeauna, dar cari ți pun desperarea în suflet când le auți.

Ajunse la o cotitură, deodată, ca și când cine-va ar fi și chemat-o pe nume, juna femeie se întoarsă brusc..... Dar nime, nici un suflet de om nu se arată în împregiurime, afară de un băiat zdrențos de vre-o 16—18 ani, care stând în mijlocul drumului așteptă de sigur vre-o pomană. Revenind din prima surprindere ea voia deja să meargă mai departe, când vădă că cerșitorul o ajunsese și se puse drept în cale-i.

„Fă-ți pomană coconiță! se roagă el întinșindu-și pălăria, aibi milă de un biet orfan...”

Tinera necunoscută, luă din bursă un leu și-i aruncă în pălărie fără al privi.

Baiatul scoase un țipet, o exclamațiune de amărăciune. Apoi luând banul îl aruncă cu dispreț.

Și știți pentru ce? Pentru că ele s'au pogorit în jos la poporul românesc. Da la sărmanul popor care din motivul, că agitatorii fără de inimă, diariștii români nu au permis popoului român ca el să meargă la reuniunile pentru maghiarisare.

Aceste reuniuni s'au dus la coliba țeranului, i-au vorbit țeranului român la ureche, el apoi au priceput fericirea ce i se pregătește, și s'a dat pre partea maghiarilor.

Între împregiurări normale bărbații dela atari diare ar fi puși spre observare în institute humanitare, cari la poporul nostru sunt cunoscute sub numirea: casă de nebuni. La noi în stat însă asemenea oameni trec de bărbați de stat, bărbați politici, cărora le sunt încredințate destinele milioaneilor de locuitori.

Este anormală situațiunea în statul nostru și mare furia, cu care sistematiceste se urmăresc tendențe separatistice, cari ași mănă luând formă mai concretă, ne vor duce la perire.

Trecutul monarhiei habsburgice ca carte deschisă ne zace înaintea ochilor nostri. Cu cât studiam mai mult acest trecut, cu atât ni se par mai bizare lucrurile ce se întâmplă la noi. Și noi pretindem să fim socotiți între puținii, cari mai țin la tradițiunile acestei monarhii. Voim să ne orientăm pentru viitoriu din trecutul acestei monarhii.

Am mai dis, și repetăm. După cum o a accentuat și ministrul nostru de externe: Ungaria este o mașină, și spiritus rector este bătrênul Bismarck.

Prin mēsuri drastice în Ungaria la moment se va satisface unei tactice a Germaniei glorioșe, se pot promova chiar interesele externe ale ei, Ungaria însă nu se va consolida în veci.

În politică după cum și de și vedem și cetim, interesul joacă rola principală. Ce interes va fi având Germania cu actuala stare de lucruri, ea va fi știind. Însă cumcă la noi cu forță irresistibilă se împing lucrurile spre crisă, aceasta o constată diarele noastre fără osebire de colorare radicală sau neradicală.

S'a percurs scara pe toate culele. Inteligența și poporul sunt date pradă unei furii nebunatic, maghiarisarea. Aceasta este alfa și omega în politica internă. Cine se mai îndoește, întrebe pre episcopul cel mai proaspăt al reformaților din Ungaria.

Clara pacta.

Dacă nu s'a ajuns la inteligență cu maghiarisarea la popor mai puțin se va face. Sapa, lopata coasa, imblăcii toate acestea și surdo-mutul le poate

Atunci se petrecu, între damă și cerșitor și o scenă unică în felul seu, o scenă deamă de o melodramă:

„Hah! ticăloasă, ființă lăpădată!.. disese acest din urmă cu o voce înăbușită, dar nu me cunoști? cu toate aceste era un timp, când nici trupul teu n'au fost acoperit cu metasă și catifea, când erai zdrențoasă și părăsită... Acel timp însă e departe, de atunci a-și fi putut muri de o sută de ori sub vre-un gard, sau în fundul unei temnițe, nu-i drept?... Dar precum veți suț slobod și trăiesc încă, trăiesc pentru a te urmări...”

O lividitate înspăimântătoare acoperi fața femeiei.

„Iorgule! nenorocitul” îngână ea, dar nu ți am spus să nu te mai arăți înaintea ochilor mei? mi-ai cerut 400 de lei, și am dat, ai dis că te faci om de omenie... spune, vorbește ce mai vorești?

„Om de omenie! ha, ha, ha... ca și când banii te-ar putea face om de omenie, mi-ai dat 500 lei: prețul cinstei tale vëndute; dar acei bani erau afurisiti și s'au dus precum au venit. Acuma eată-me desculț și flământ, până când tu, cocoonă elegantă, umbli ziua în trăsuri, ear noaptea te încălzești în patul boerilor...”

— „Un cuvânt încă și-mi voi chema servitorii...”

FOIȚA.

Sora cerșitorului.

(Episod din lumea bucureșteana.)

Nu cunosc loc de o infoșoare mai tristă decât șosea Bucureștilor în timp de toamnă.

Aleurile și cărările sunt moarte și părăsite. Cel mult dacă ici-colea zărești vre-un pedestru meditativ, sub a cărui picioare zurăesc frunzele uscate, sau vre-un lacheu, care își preumblă caii.

Dacă cine-va s'ar fi aflat la șosea între oarele 4—5, într'una din primele zile ale lui Novembre, s'ar fi putut deci mira, și cu drept cuvânt, vădând o femeie elegantă scoborindu-se dintr'o căleasă și îndreptându-și pașii spre o cărare laterală.

Obrazul i era acoperit cu un vël gros, dar atitudinea-i mlandioasă, umbletul ei de gazetă trădau, că dēnsa n'a ajuns încă la acel moment psihologic, când femeia începe a-și nega etatea.

Ce cânta aci și în aceasta oară coconița elegantă, care, judecând după ținuta distinsă a servitorilor precum și după cei doi telegari „pur sânge” înhămați înaintea trăsorei, aparținea negreșit societății înalt.

întrebuința. Și poporul nostru deocamdată cu aceste și prin acestea se fericește.

Revista politică.

În România sunt la ordinea zilei alegerile pentru corpurile legiuitoare pe baza constituției revăzute în anul acesta. Alegerile aproape în unanimitate sunt pentru candidații partidei actuale. Opozițiunea este puțin reprezentată. Preste puțin decizi vom vedea întrunite și corpurile legiuitoare ale României în sesiune ordinară.

În camera franceză desbaterea curge asupra războiului din Tonking. Ministrul president Ferry are a susține lupte foarte înflăcărâte. Mai importante sunt declarațiunile ministrului francez cu privire la politica externă. Scopul expedițiunii franceze — după espusele ministrului — este ocuparea insulei Formosa. Chinezii nu vor pute fi indiferenți în ce privește ocupațiunea dela Ke-Lung. În Tonking situațiunea e normală, și asigurată față cu ori ce eventualitate, din punct de vedere general diplomatic vorbind ministrul Ferry spune că în Europa domnește pace, și după întvederea dela Skierniewice ea este asigurată pentru timpuri îndelungate. Două cestiuni sunt mai arătoare: Egiptul și Tonking. În Egipt Franca merge mână în mână cu Europa — și anume cu Germania, Austro-Ungaria și Rusia. Privitoriu la Tonking nu s'au schimbat cu puterile europene, ci lucrul s'a mărginit la înțelegeri frățești confidentiale. Mediațiunea Germaniei n'a fost nici cerută, nici imbiată. Anglia încă n'a fost rugată cu nici un cuvânt.

Mai multe nu poate spune ministrul. Deputatul Maze întreabă, în ce chip se va putea face presiune asupra Chinei, la care ministrul răspunde că se va ocupa insula Formosa, și se vor face acolo fortificații. China n'a suferit pe Iapanezi pre aceasta insulă, cu atât mai puțin va suferi ea pe francezi. Cu privire la despăgubiri se va stabili un echivalent potrivit.

Descoperirile ministrului francez în privința păcii europene sunt identice cu cele ale ministrului nostru de externe și ele toate se reduc la Germania.

Precum odinioară lumea cu spaimă privea spre Paris, de unde se dicta pacea sau războiul european, așa privește ea la Berlin, unde oracul Bismarck decide soarta popoarelor europene. E schimbăcios nonocul în lumea aceasta, și el este în stare să zdrobească consecunțele politice urmările sute de ani.

În zilele acestea s'a deschis și parlamentul Germaniei. La deschidere a fost de față în persoană venerabilul octogenariu, împăratul Wilhelm. În cuvântarea de deschidere privitoriu la politica externă se face amintire de întâlnirea dela Skierniewice, prin care s'a asigurat pacea europeană.

Privitoriu la parlamentul Germaniei diarele vienezene ne dau următoarea schiță:

Reichstagul german s'a deschis. Însă el nu mai are fisionomia cu care se obișnuise lumea de un deceniu și jumătate de când s'a înființat și în care timp din trei în trei ani suferia mici schimbări, după cum campania electorală eșea în favorul liberalilor sau al conservatorilor; el ne oferă în noua perioadă legislativă un alt tablou. Frațiunea social-democraților numără douăzeci și patru de membri; până acum micul grup al apărătorilor claselor de muncitori rămăsese nebagată în samă într'un colț

— „Strigă, chiamă-i, puțin îmi pasă de servitorii tei, le voi spune, că doamna lor e doamnă lăpădată, fata unui băcău din măhala... Ah! frumoasa mea Smarandă! bucuria și fericirea părinților, cari au avut toate îngrijirile pentru tine, și-au cumpărat păpușe și haine frumoase, te-au trimis la școli... ear eu lipsit de toate, neștiutor de carte mi tânguiam viața pe ulițe. Ah! dar suntem demni unul pentru altul: eu strângar bun de spânzurătoare, și tu, fiitoare nerușinată!...”

În acest moment un sergent de oraș se apropia de ei.

Tinera femeie luă o atitudine poruncitoare.

— „Domnule sergent, disă ea cu o indignare bine prefăcută, eată un cerșitor, care mi cere po-mană și me insultă, ve rog arătați-l.”

Sergentul apucă băiatul de braț; s'ermanul nu se apăra de loc, buzele lui nu pronunțau un singur cuvânt, un singur suspin.

Preste puțin o caleasă trecu pe lângă ei în goana cailor, mergând spre oraș. Înăuntru răzemată pe perinele de mătăsu, ședea o femeie și suridea:

Era sora cerșitorului.

Sibiu, Novembre, 1884.

Masca-de-Fier.

și aproape se perduse între cei trei sute nouăzeci și șapte de reprezentanți ai poporului: de ași înainte însă Reichstagul se poate aștepta la multe propuneri independente, la multe cereri amânate din cauză că nu avea cine să le susțină, pe care el va fi nevoit să le discute. În sesiunile trecute, liberalii sau conservatorii mai spriginiseră din când în când, din complezență, câte o propunere a social-democraților; căci după regulamentul numai o propunere care va fi scrisă de cinci spre zece inși se poate pune la ordinea zilei. Dar acum grupul social-democraților nu va fi mai silit să recurgă la complezența unora sau a altora și acest singur fapt îl califică de fracțiune în Reichstag.

În fața acestei metamorfoze, care caracterizează mai mult de cât toate celelalte schimbări efectul politice urmate de principele Bismarck, este aproape indiferent cât au câștigat ori au pierdut celelalte partide. Nici una nu a câștigat atâta putere în cât se poate avea de sine singură un rol dominant, fiecare din ele este destul de puternică, pentru ca la ocaziune să poată decide prin votul ei.

Dintre toate partidele numai centrul a eșit neatinat din lupta electorală; el intră din nou în parlament cu cei o sută de aderenți ai săi și cu vechii săi conducători în frunte și va fi și pe viitor, precum au fost în trecut, partidul dominant, sâmburele ori cărei majorități, fie că aceasta se va pronunța pentru fie în contra guvernului.

Industria română în Anglia.

Cu o vie plăcere reproducem următoarele rënduri apărute în diariul engles „The Queen” din 15 Novembre curent asupra țesăturilor și produselor industriei noastre naționale aflate espuse la Londra în momentul de față.

„Espozițiunea de lucrări moderne române la dnii Howell și James este interesantă sub mai multe puncte de vedere. Lăsând la o parte scopul filantropic urmărit de grațioasa Regină a României și de societatea formată sub patronajul ei, de a încuraja industria populațiunii rurale a acelei țări reu cunoscute, aceste lucrări posedă mult din farmecul care caracterisă desenul și colorile lucrărilor mai bine cunoscute provenite din Algeria, pe când modul cum sunt executate aceste desenuri este admirabil și poate servi de lecțiune folositoare cusătorelor noastre englese. Stofele indigene țesute cu mâna sunt minunate: atât sunt ele de mlădioase, de gingașe și de fine, și nu perd cătuși de puțin din frumusețea lor când sunt colorate. Unele din ele sunt brodate cu multă artă după niște mici desenuri convenționale lucrate cu mătase galbuie; altele din ele au borduri de fir tras cu cusături de mătase. Costumurile naționale pe cari le cunoaștem din gravuri, dacă nu și în natură, produc un efect din cele mai frumoase și vor fi de sigur foarte populare pentru toilette de fantasie sau baluri costumate; pe de altă parte costumurile copiilor nu au nevoie de cât de o mică modificare la mânici și de un brâu mai potrivit pentru a face din ele îmbrăcămintea cea mai frumoasă pentru fete ajunse la acea vârstă ingrată la care nimic nu șede bine de cât o rochie și o pestelcă în care mișcările pot fi cu totul libere.

Lucrarea și executarea cusăturilor este minunată și varietatea impunsăturilor mare. E de observat însă că predomină cusătura încrucișată în toate formele ei și ceea ce face meritul principal al lucrărilor este fericita combinațiune a colorilor și a desemnlor. Unele din broduri, lucrate cu fir de aur și de argint pe un fond încrucișat negru, ar putea cu mare succes servi de garnitură la o rochie și credem că dorința caritabilă a reginei române, de a obține pentru țărancele sale comande din Angliera, va fi satisfăcută de oare ce e foarte probabil că asemenea garnituri vor găsi multă căutare. Fustele, cum sunt ele, fac draperii minunate pentru dosuri de clavier sau de bibliotecă, pe când din unele bucăți pătrate se poate cu avantaj face perine. Scoarțele indigene cari ar figura cu avantaj într'un cabinet de studiu sau o cameră de fum au culori vii și par a fi nedestructibile.

O colecțiune frumoasă de fețe de masă și perdele aparținând reginei României, care le a împrumutat espozițiunii, dovedesc cât de bogată poate fi cusătura aceasta națională când nu se uită cine va la preț.

Într'un cuvânt, această espozițiune, deși mică, produce un efect general foarte interesant atât sub punctul de vedere al noutății, cât și sub acela a meritului artistic al obiectelor ce conține. Este de regretat însă, că unele din aceste obiecte, lucrate spre a coresponde cu ceea ce se crede a fi gustul englez, sunt colorate cu anilină care de cât va timp începe a fi întrebuințată în vâpsirea lanelor; însă aceste exemple sunt rare și acolo unde isvodurile

naționale cele vechi au fost păstrate și colorile tradiționale menținute efectul este, precum am dis'o, minunat. „V. N.”

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.”

Gurariului, 9/21 Novembre 1884. Dle Redactor! Adunându și dl Liviu de Lemeny toate titlurile, ce le posedă, se năpustește în Nr. 131 al „Tel. Rom.” din est an asupra subscrișului și, în presupunerea că a și fi „Stan Pățitul” me ia formal la goană.

Permiteți-mi să me folosesc ca „părintele Ioachim Muntean din Gurariului” de dreptul de apărare.

Înainte de toate amintesc dlui „pretor cercuale și deputat sinodal” că, de și ar fi adus în minte proverbul din limba germană, pe care d-sa bine o vorbește, că „Reden ist Silber, Schweigen ist Gold.” atunci de sigur nu se incurca în demonstrațiuni, ce samănă a „Wasch mir den Pelz mach mir ihn aber nicht nass.”

Dar fiindcă lucrul pare a nu fi de glumă să-l iau și eu în serios, apărând punctele susținute de „Stan Pățitul,” cu care me identifică, și pe cari dl cu titlurile se încearcă a le combate, rămânând cele neatînse în răspuns a se privi apriori de adevărate.

Vina cea dintâiu, pe care mi-o impută dnia-sa este, că naș fi lăsat pe o femeie, care murise Marți spre Mercuri, și Joi era poate încă vie, să rămână până Sâmbătă neingropată, ca să se implinească cele 48 de ciasuri prescrise.

Cei cari se ocupă cu studiarea legilor sanitari știu, că în anumite casuri terminul de 36 oare e suficient. Altcum subscrișul m'am rezimat pe bi-letul inspectorului de morți, care face parte din o instituțiune, pe care și pretorul trebuie să o respecte.

De altmintea vilva dlui pretor Liviu de Lemeny de a dicta pedeapsă și a o executa înainte de timpul prescris în lege, s'a nimicit chiar în obiectul din cestiune prin rezoluțiunea dlui vice-comite al comitatului Sibiu datul 16 Octombrie a. c. Nr. 212 și cauza e transpusă înaltului Ministeriu spre decideră finală.

Obiectul „pedepsei a 2 a” îl descrie dl „pretor cercuale și deputat sinodal” după lexiconul vorbăreț al notariului seu „de model” și acea descriere o aș pute declara încă acum în termeni domoli de „schimosită;” dar aștept rezultatul final, prin care i voi pute dovedi dlui judecătoriu, că în judecata sa „s'a grăbit cu urda 'n Turda.”

Un funcționar, care vrea să treacă de om drept, trebuie să țină cont cel puțin de principul juridic: *audiatur et altera pars*, nu să preconceapă idei, pe cari dnia-sa le aplică apoi după „primele informațiuni” câștigate.

Așa d. e. urmând și eu procedura densusului aș pute susține, și poate cu mai mult temein, că dl pretor Liviu de Lemeny, care și are reședința în Seliște, îngrijat, ca nu cumva din desgroparea unui cadavru, ce zăcuse în cîntirumul din Gurariului 11, și unsprezece ani, să se lătasă cholera preste întreaga Europă, nu a vădut în nemijlocita sa apropiere, în Seliște, cum în 21 Octombrie st. n. a. c. s'a desgropat un cadavru proaspăt, cam de un an, din cîntirumul numit „Gruiu” și, după ce știe bunul Ddeu unde a sălășluit preste noapte, în ziua următoare s'a îngropat din nou cu pompă cuviincioasă în cîntirumul cel mare de lângă biserică în centrul orașului!? Dar ce să pretind eu ca să se informeze d-sa despre peregrinarea „morților,” când nu știe să de samă nici despre întâmplarea, că tot în apropierea densusului cu vr'o câteva zile mai înainte un călăreț, până acum nedescoperit, adrobise în amurgul serei pe o biată femeie care a 2-a și și murise!

În fine să viu și eu „ad fortissimum.”

Datoarașul cu cei 1700 fl. capital, plus interesele per 6 resp. 8%, din anul 1877 neplătite trăiește, după afirmațiunea corespondentului, în „inimiciție intimă” cu mine.

Eu la rëndul meu susțin, că dl „pretor cercuale etc.” în opoziție cu datorința sa de șef al juraților de prin comune, trăiește din contră în prea mare „amicie intimă” cu datoarașul. Eată pentru ce o susțin aceasta.

Încă de prin luna lui Martie a. c. am atras verbal atențiunea d-sale asupra acestui punct delicat; dar nefind eu om din oamenii recomandați de unii și alții, vorbele mele nu s'au luat în samă.

În 3 April a. c. s'a convins d-sa la fața locului, că în adevăr așa stă treaba, cum i-o am d-scriș.

Pentru ce a pus apoi deregătoriei comunale termen de trei luni pentru asigurare pretensiunii?

Pentru ce nu a grăbit lucrul batăr în urma solicitării mele din 11 Iulie; ci a lăsat timp debitorului să transcrie în 28 Iulie întreaga avere sa pe numele femeii sale?...

Dar să așteptăm cu răbdare punerea în lucrare a ordinațiunii dlui Vice-comite dno 10. Octombrie a. c. Nr. 591 cu introducerea cercetării disciplinare asupra subalternilor dlui „pretor cercuale și deputat sinodal“, pe cari dsa i apără cu „pasiune.“

În fine, dacă ar fi să trag vre-un folos din sfaturile ce mi le dă indirect dl intimpinător, ar trebui ca pe venitoriu să renunț dela plăcerea de a me mai face apărătorul intereselor comunei și a poporului, căruia servesc, pentru ca să nu mai viu în conflict cu sateliții dlui pretor Liviu de Lemeny, nici cu dsa însuși.

Această unică împregiurare încă e de ajuns să constate faptul, că tare departe se află cercul nostru sub „triarchia“ de astăzi față de timpul inspectorului Fleischer. Ce deosebire între Hannia Fleischer și Lemeny Maier!*)

Dacă i convine sau nu dlui Liviu de Lemeny să stea de vorbă cu mine, puțin împoartă.

Eu știu, că greșeli se fac nu numai în lipsa curățeniei inimei, ci și din — nepricepere.

În cât despre dl cu titlurile aș pute susține tesa: din cele vechi n'a uitat, și de nou n'a învețat.

Ioachim Muntean,
preot român.

Date statistice.

Credem că facem o deosebită plăcere cetirilor nostri, schițând în liniamente generale „Mișcarea populațiunii în România pe anul 1881,“ pe baza statisticeii edate la 1883.

Statistica aceasta se împarte în 5 grupe mari. Grupa primă cuprinde în sine căsătoriile; grupa a doua nașterile; grupa a treia casurile de moarte; grupa a patra pe cei născuți morți și a cincea mișcarea populațiunii în București. Aceste 5 grupe mari sunt împărțite în 48 tabele — tabela primă este afară de cele 5 grupe și cuprinde în sine datele privitoare la „Prescurtare din mișcarea populațiunii.“ — Fie-care din aceste tabele este împărțită în 32 rubrici, amăsura împărțirii României în 32 județe (districte.) Spațiul și timpul nu ne permite a arăta aici în detail toate datele statistice din aceste 32 județe după cum ele se află în aceste 32 rubrici, pentru aceea ne vom mărgini a reproduce numai sumele totale — privitoare la întreaga țară — după cum sunt înduse la finea fie-cărei tabelă:

Tabela Nr. 1, arată, că în 1881 au fost: în întreaga țară, populațiune urbană: 5.627 căsătorii, 31.180 nașteri, 25.097 morți, s'au născut deci mai mulți decât au murit cu 6.083. Populațiune rurală: 36.440 căsătorii, 160.824 nașteri, 98.293 morți, escedentul nașterilor e de 62.531, sau populațiune urbană și rurală unite: 42.067 căsătorii; 192.004 nașteri; 123.390 morți; 68.614. escedentul morților. Născuți morți: populațiune urbană: 848; rurală 1082; urbană și rurală la oaltă 1.930. Acesta este cuprinsul sumariter al tabelci Nr. 1.

Grupa I. Căsătorii. Tabela Nr. 2 Căsătorii. Țara întreagă. În Ianuarie 10.618; în Februarie 12.870; în Martie 224; în Aprilie 564; în Maiu 1.172; în Iunie 819; în Iulie 835; în August 685; în Septembrie 1.039; în Octombrie 2.970; în Novembre 6.578; în Decembrie 3.693, în total 42.067.

Tabela Nr. 3. Căsătorii. Populațiune urbană: În Ianuarie 1.212; în Februarie 1.058; în Martie 137; în Aprilie 143; în Maiu 300; în Iunie 306; în Iulie 356; în August 289; în Septembrie 313; în Octombrie 451; în Noembrie 654; în Decembrie 408; în total 5.627.

Tabela Nr. 4. Căsătorii. Populațiune rurală: În Ianuarie 9.406; în Februarie 11.812; în Martie 87; în Aprilie 421; în Maiu 872; în Iunie 513; în Iulie 479; în August 396; în Septembrie 726; în Octombrie 2.519; în Novembre 5.924; în Decembrie 3.285; în total 36.440.

Tabela Nr. 5. Căsătorii după starea civilă. Țara întreagă. Flăcăi cu fete: în Ianuarie 9.605; în Februarie 10.310; în Martie 196; în Aprilie 421; în Maiu 839; în Iunie 586; în Iulie 596; în August 531; în Septembrie 828; în Octombrie 2.582; în Noembrie 5.805; în Decembrie 3.308; în total 35.607. Flăcăi cu văduve. În Ianuarie 175; în Februarie 423; în Martie 6; în Aprilie 16; în Maiu 46; în Iunie 32; în Iulie 47; în August 29; în Septembrie 34; în Octombrie 73; în Novembre 159; în Decembrie 80; în total 1.120.

Tabela Nr. 6. Căsătorii după starea civilă. Populațiune urbană. Flăcăi cu fete. În Ianuarie 1.065 în Februarie 872; în Martie 120; în Aprilie 108; în Maiu

240; în Iunie 259; în Iulie 285; în August 239; în Septembrie 252; în Octombrie 383; în Novembre 558; în Decembrie 360; în total 4.741. Flăcăi cu văduve. În Ianuarie 39; în Februarie 50; în Martie 6; în Aprilie 5; în Maiu 14; în Iunie 10; în Iulie 24; în August 15; în Septembrie 18; în Octombrie 13; în Novembre 24; în Decembrie 14; în total 232.

Tabela Nr. 7. Căsătorii după starea civilă. Populațiune rurală. Flăcăi cu fete. În Ianuarie 8.540; în Februarie 9.438; în Martie 76; în Aprilie 313; în Maiu 599; în Iunie 327; în Iulie 311; în August 292; în Septembrie 576; în Octombrie 2.199; în Novembre 5.247; în Decembrie 2.948; în total 30.866. Flăcăi cu văduve. În Ianuarie 136; în Februarie 373; în Martie 0; în Aprilie 11; în Maiu 32; în Iunie 22; în Iulie 23; în August 14; în Septembrie 16; în Octombrie 60; în Novembre 135; în Decembrie 66; în total 888.

Tabela Nr. 8. Căsătorii după starea civilă. Țara întreagă. Văduvi cu fete. În Ianuarie 469; în Februarie 923; în Martie 12; în Aprilie 64; în Maiu 132; în Iunie 91; în Iulie 97; în August 67; în Septembrie 101; în Octombrie 182; în Novembre 319; în Decembrie 156; în total 2.613. Văduvi cu văduve. În Ianuarie 369; în Februarie 1.214; în Martie 10; în Aprilie 63; în Maiu 155; în Iunie 110; în Iulie 95; în August 58; în Septembrie 76; în Octombrie 133; în Novembre 295; în Decembrie 139; în total 2.727.

Tabela Nr. 9. Căsătorii după starea civilă. Populațiune urbană. Văduvi cu fete. În Ianuarie 68; în Februarie 61; în Martie 7; în Aprilie 21; în Maiu 21; în Iunie 19; în Iulie 30; în August 18; în Septembrie 24; în Octombrie 35; în Novembre 38; în Decembrie 22; în total 364. Văduvi cu văduve. În Ianuarie 40; în Februarie 75; în Martie 4; în Aprilie 9; în Maiu 25; în Iunie 18; în Iulie 17; în August 17; în Septembrie 19; în Octombrie 20; în Novembre 34; în Decembrie 12; în total 250.

Tabela Nr. 10. Căsătorii după starea civilă. Populațiune rurală. Văduvi cu fete. În Ianuarie 401; în Februarie 862; în Martie 5; în Aprilie 43; în Maiu 111; în Iunie 72; în Iulie 67; în August 49; în Septembrie 77; în Octombrie 147; în Novembre 281; în Decembrie 134; în total 2.249. Văduvi cu văduve. În Ianuarie 329; în Februarie 1.139; în Martie 6; în Aprilie 54; în Maiu 130; în Iunie 92; în Iulie 78; în August 41; în Septembrie 57; în Octombrie 113; în Novembre 261; în Decembrie 137; în total 2.437.

(Va urma).

Procesul Kleeberg-Marlin.

Sângeroasa scenă dela 9/21 Faur se reprezintă acuma la tribunalul din Sibiiu.

Doi băeți de abia 21 de ani au omorât la ziua numită 4 persoane în modul cel mai crunt.

Pertractarea finală s'a început eri la 9 oare. President e domnul Székáts, judecători votanți Zweier și Hatfaludy, procuror Szabó, notariu Dr. Haupt, apărători profesorii dela academia de drept de aici Sentsz și Fölkl.

Doi băeți în cruda etate de ani 21 pe fața căroră abia se incripesc semnele bărbăției sed pe banca acusaților. Fiori reci trec prin inima omului la privirea acestor oameni, cari încă n'au intrat în anii bărbăției, și la cugetul că ei au luat viața la 4 persoane. Legea a provădit moartea prin streang pentru omoruri îndată ce trece omul peste 20 de ani.

E cruntă resbunarea aceasta a crimei comise, și ea ni se prezintă ca remășiță a vederilor din secul trecut, când diferite teorii se perondau spre a justifica esecutarea sentinței de moarte.

Vom arăta cetitorilor nostri toate stadiile acestui proces senzațional.

Anunț.

Obiectele care vor servi de câștiguri la loteria arangiată de Reuniunea femeilor române din Sibiiu sunt espuse în 2 localități casa „Albina“ Strada Bajer Nr. 1 etagiul I și se vor putea vedea din 15/27 Novembre încolo în toate zilele de la oarele 10—3 cu preț de intrare de 10 cr. *Comitetul.*

Varietăți.

* O societate s'a constituit în București — upă cum cetim în foile din România — cu scop de a edita scrieri bune originale și traducții îngrigite din limba franceză. Aceste scrieri vor alcătui: Biblioteca omului de gust.

Un prospect tipărit în foi volante arată între altele și condițiunile de abonament la numita bibliotecă.

* (Armata Austriacă.) Efectivul de 800,253 oameni al armatei austriece ungare e împărțit între naționalitățile monarhiei în 1878, dupăcum urmează. 226,257 Germani; 148,559 Maghiari; 153,344 Cehi și Slovaci; 61,902 Polonezi; 67,830 Ruteni; 28,186 Sloveni, 35,447 Croați, 23,915 Sârbi, 267 Bulgari, 48,922. Români și 5,64 Italiani.

* (Europa în anul 2000.) Șeful biroului statistic din Berna a calculat, că dacă creșterea populațiunii continua în aceleași proporțiuni ca și până acum, la anul Domnului 2000 Germania va avea 164 milioane locuitori, Anglita 142, Austro-Ungaria 70, Franța 64 și Italia 56 milioane locuitori.

* După un diar berlinez regele Bavariei are 11,050 marce venit pe di; regele Sacsoniei 5560; cel din Württemberg 5271; marele duce Hessen-Darmstadt 2964; marele duce de Sas-Weimar 2301 și cel din Oldenburg 1385 marce; mai puțin venit are pe di ducele Reuss, care capată numai 294 marce.

* Reputațiunea de escentricitate a moravurilor judiciare americane e stabilită de mult. Eată un nou fapt care vine să o confirme.

Un oare-care Carol Schmelz, „debitant de beuturi spirtoase,“ — ca să ne servim de perifrassa iubită cu care dd. cărcimari dela noi și denumesc profesiunea, — a compărut de curând înaintea unei Curți de poliție sub prevențiunea că ține un stabiliment *disorderly*. În urma ascultării martorilor, a requisitoriului procurorului, a pledoarei apărării și resumatul judecătorului Fitzgerald, jurații s'au retras în camera de chibzuire și după nește desbateri, cari au durat o noapte întreagă, au trimis vorbă Curței că le este cu neputință să cadă de acord. Curtea le-a răspuns că până nu și vor da verdictul nu vor putea eși de-acolo.

Toată ziua s'a perdut înzadar. Spre seară judecătorul a dat ordine să se așeze câte un policeman la fie care din ușile camerei de chibzuire, ca să fie mai sigur că jurații nu vor avè nici o comunicațiune cu lumea de afară.

Unul din acei policemeni a povestit mai târziu ceea ce se petrecuse în cameră.

Un spre-dece jurați erau pentru condemnațiune și numai unul pentru aquitare. Acest din urmă, scund, îndesat și țanțoș la vorbă, nu vrea cu nici un preț să cedeze observațiunilor colegilor sei, declarând că preferă mai bine să crape cu toții, nemâncăți și nebeuți, în oda, decât să și schimbe părerea. Cătră mieđul nopței însă el propuse următorul compromis: „Fiind că trebuie să sfărșim odată cu acest proces, — ăise el colegilor sei arătându-le un dolar, — eacă, să jucăm acest dolar, pajere ori scris; de va cădè cu pajerea în sus, ne pronunțăm în cotra prevenitului; de va cădè cu scrisul, îl proclamăm inocent.“

Jurații primiră propunerea, și sorții fură favorabili prevenitului. A doua di Curtea primi din parte-le un plic pecetluit conținând un verdict de neculpabilitate.

Judecătorul Fitzgerald fu surprins foarte mult de acest rezultat; însemând însă mijlocul cu care fusese obținut, el ordonă eliberarea imediată a lui Schmelz.

* Intr'o partidă de cărți, când jocul e pe bani, de ordinar lucrurile se petrec în liniște, adecă câștigătorul, cu fața veselă, și cu aerul triumfător, își strânge câștigul și îl bagă în buzunar, eară perđetorul, tăcut și posomorit, se consolează cu idea că altă dată norocul i va fi mai priincios.

Când însă partida are de obiect o femeie, situațiunea devine deficilă, și perđetoriului îi vine cu greu să abandone fericitului câștigător misa în ceștiune.

Din cauza unei asemenea ciudate prinsori, un oare-care Dambez a fost dat în judecată sub prevențiunea că a aplicat cu voința o lovitură de cuțit camaredului seu Dambez, în împregiurările următoare.

Reclamantul: Imi petrec adese-ori zilele și, câte odată sările într'o cafenea din strada Saint-Martin, unde servesc numai femei. Printre aceste femei e una anume Amelia Vanereu, ce-i ăice și Angela, care are de amant pe un individ anume Baptist...

Președintele: Căruia i-ai propus, mi se pare să-ți abandone amanta?

Reclamantul: Adecă, să vedeți cum au ajuns lucrurile aci. Baptist a venit în stabiliment pe la ameađi: a mâncat și a beut toată ziua. Când s'a gândit să plece, n'avea cu ce să și plătească consumațiunile. Atunci i am propus să și joace amanta în schimbul notei ce datora birtășului.

Președintele: Și a primit?

Relamantul: Mai începe vorbă! Prinsoarea era așa: dacă perdeam, să-i plătesc consumațiunile

*) Te rog nu te atinge de persoane bisericesti Hannia Maier, căci mi ajunge cu câte s'au grămădit asupra capului meu în socoteala P. Protopop Maier. Red.

fară să-i iau amanta; dacă, din contră, câștigam, luam totul pe socoteala mea, și consumațiunii și amanta...

Președintele: Și ai câștigat?

Reclamantul: Am jucat piquet, ca nește oameni de treabă; toată cafeneaua era strânsă împregiurul nostru, și Amelia însemna punctele. Am câștigat și am dis Ameliei: „Fiind că nu me refuzi, o să te iau cu mine după închiderea stabilimentului.“

Președintele: Atunci ai fost lovit cu cuțitul?

Reclamantul: Da, sub coasta dreaptă. Aprins de beaură, Baptist a cântat mai întâi ceartă la toată lumea; apoi, punând mâna pe un cuțit ce se afla pe masă unde mâncase s'a repezit asupra-mi și m'a lovit, dîcându-mi: „Fie, că nu o să petreceți noaptea împreună!“

Președintele (cătră prevenit): Așa s'au petrecut lucrurile?

Prevenitul: Recunosc esactitatea faptelor, însă ve rog să se scusați, fiind că eram foarte necăjit.

Președintele: Ori cât de ciudat ar fi acordul intervenit între Dta și reclamant relativ la amanta Dtale trebuia cu toate acestea să te aștepti la ceea ce s'a întâmplat?

Prevenitul: O recunosc; când trăiești însă de aproape șese luni cu o femeie, e greu să te desparti așa de densa, fără oare care ciudă.

Președintele: Se poate; dară aceasta nu te autorisă să dai cu cuțitul în oameni.

Prevenitul: N'am avut intențiunea să fac nici un rău Dlui Dambez, însă mâna a lucrat mai iute decât voința.

Baptist, condamnat la cinci-spre-zece zile de închisoare, va ave destul timp să se consoleze de pierderea amantei sale.

* Un ciudat proces se află pendent de mai mult timp înaintea Curței de apel din București secțiunea III.

Advocatul însărcinat cu apărarea intereselor statului, reclamant în cauză, și a dat demisiunea de o lună, — ca să-și poate pune candidatura la deputație.

Adversarul statului a încetat din viață de mai bine de un an.

În fine, otrovul, care formează obiectul letigiuului, a fost luat de ape sunt aproape doi ani, și astăzi nu se mai știe de urma lui!

* Dilele trecute, pendula Curței de casațiune se oprise la oarele 12¹/₂.

— Câte ceasuri sunt? întrebă un avocat pe un confrate al seu.

— Trei răspuse acesta după ce-și consultă remontuarul.

Ceasornicul Casației arată numai 12¹/₂ observă cel dintăiu.

— Se vede că a devenit și el inamovibil, răspuse suridînd întrevorbitorul seu.

* (Socialismul câștigă teren.) În 15 ale curentei s'a făcut cercetare într'o căsarmă din Olmütz, de oarece s'a simțit între soldați înflința ce o a produs unele scrieri volante socialiste distribuite printre ei. De cine? Asta nu se știe. Resultatul cercetării a fost surprindătoriu; s'au aflat adecă preste 4000 esemplare din jurnalul socialist „Zukunft“ nu numai la soldații de rând, dar chiar și la sergenți. În cauza aceasta s'înt compromiși vr'o 48 oameni. Se crede, că aceste scrieri ar fi aduse în căsarmă de recruți. Mai mulți dintre soldați s'înt prinși și se fac cercetări severe în contra lor. Se susține că s'ar fi strecurat astfel de scrieri și în celelalte căsarme.

* (Persecutarea creștinilor în China). În jurnalul oficios al Propagandei, în *Missions Catholiques* se află două epistole trimise acelei foi de misionarii din China. Prima e dtto 10 Septembrie din Hongkong și e de următorul cuprins: Abia am plecat din Kanton și cei doi subregi din Kuang a făcut o proclamațiune sêlbatică, prin care a fiesat câte un premiu pentru acel chinez, care i va duce capul vre unui oficer sau soldat francez. Atât a fost destul, pentru massa sêlbatică ațâțată și așa de resboiul din Kelung, Fu cseu, Tonking. De oarece problema celor aspiranți la premii a fost una din cele mai grele, au voit să-și răsbune mânia asupra acelor chinez, pe cari i suspiționau înainte de resboiu că ar vinde pe o rogojină cu „dracii streini“ în vr'o cateva zile districtul Kanton a fost o flacară; n'au cruțat nici o comună. În Kanton n'au rămas pui de catolic. În mijlocul pustietății mai stă încă biserica noastră (catolică) încuiată, sigilată și pândită de soldați. Orfanotrofiul nostru de fetițe, pe care numai o stradă îl despărția de locuința noastră, a fost atacat și jefuit. Casele noastre sunt prefăcute în cenușă. În a

doia epistolă se află următoarele: În 5 August ne-a cuprins o spaimă groaznică, și autoritățile publice au rêspins cu indignațiune pe creștinii cari apelau pentru ajutoriu. În ziua următoare massă mare de popor s'a aruncat asupra orașului și au ocupat cele 4 porți. Poporul a fost condus de oficianții prefecturii într'o pagoda, unde s'au adunat apoi și aliații lor. Adunați toți la un loc au decis unanim ca să nimicească oratoriul și să ucidă catechetul, care a convertit mai multe mii de păgâni la religiunea creștină. Oficiali sub alterni în fruntea gloatei au atacat oratoriul și casele vecine. Cel puțin 4000 oameni au străbătut în biserică, n'au cruțat nimic. Casa vecină dela catechet a fost și ea espusă furiei lor; bieutul catechet a căpătat mai mult de 100 împunsături.

* (Cholera.) După o telegramă din Paris dtto 16 Novembre s'au semnalat 2 casuri de moarte provenite din cholera în împrejurimea Parisului. Eri dela međul nopții până d. a. la 6 oare au murit de cholera 45 inși, dintre cari 18 în oraș și 27 în spitale. În Oran au murit 6; în Tonlon 1.

După o a doaua telegramă de același dat conform raportului prefecturii în Paris au murit eri 72, astăzi până la ameați 12 inși. În Neantes eri au fost 2 casuri de moarte.

După o treia telegramă de același dat. Dela međul nopții până astăzi la 6 oare p. m. au murit de cholera 21 inși și după o a patra telegramă de același dat, conform știrii aduse de „Temps“ alaltăeri s'ar fi semnalat în Londra 87 casuri cholerice. În decursul zilei din 17 Novembre au muritu 36 și dela međul nopții până în 18 la 12 ore a. m. 20 indiviđi. În 18 Novembre au murit în Paris 30 inși. Tot în 18 Novembre ar fi erupt cholera și în *Montevideo*. În 20 a curentei în Paris au fost 31 decese cholerice; în 21 numărul deceselor cunoscute e 23. La Oran 14. Dacă a străbătut într'adevăr necruțătorul răpitor de vieți chiar și în Anglia ni tare teamă, să nu străbată până la noi cu toate că frigul nu ne mai cruță cu dragostea.

* (Primul dentist român) pe cât știe „Rêsboiul“ din România ar fi Constantin Bartolomei u care a fost aplicat de elev în atelierul măiestrului dentist G. Slama, București, și care plecă în streinătate pentru a se perfecționa în arta sa.

* (Bibliografic.) Nrul 8 din 1 Novembre al „Convorbirilor Literare“ a apărut cu următorul cuprins: *Correspondența cu dl V. Alecsandri; Dragoș și Bogdan*, fundatorii Principatului moldovenesc, studiu de D. Onciul (sfîrșit); *Introduciune la Metafizică*, studiu de C. Leonardescu; *Valachia în 1848*, amintiri și întâmplări de călătorie de Ubcini (scris III), trad. de S. Elegie, poezie de A. Naum; *Aforisme; Bibliografie; Correspondență. Erata.*

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Educațiunea și instrucțiunea femeii

(operat cetit în 5 August 1884 în adunarea înveț. dia presbiteratul Zarand).

(Urmare.)

Relativ la disciplinele scolare, la materialul de învățământ, atât după cantitate cât și după calitate, trebuie să facem deosebire când se compune planul de învățământ, mai vîrtos în scoale populare trebuie să fim cu deosebită luare aminte la aceste obiecte.

1. **Limba maternă.** Aceasta trebuie tratată cu multă băgare de seamă. Aici tot ce e prescrip pentru prunci, are valoare și pentru fetițe; pentru-că tot așa de mare lipsă are o femeie ca și un bărbat a-și cunoaște limba în toate amănuntele; spre a-i pute gusta dulcele ei. Învățarea unei limbe streine — la fetițe — în scoala populară este un mare pericol. Și eată pentru ce: Fetițele la cas de a li-se propune o limbă streină perfect nu o pot învăța, și astfel se vor tređi numai că due în sinul familiei o mulțime de cuvinte streine. Despre aceasta se poate convinge ori-cine vorbind cu o fată ce a învățat la institut strein, unde nu i s'a propus și limba maternă. Nici nu se simte nici o lipsă la țêranelor noastre, a posede o altă limbă streină. Românii suat destul de compacți, ca femeie să nu aibă lipsă de altă limbă. Conservarea noastră națională avem a o mulțami și împregiurării că femeia română, a avut de limbă a conversării numai cea romană, și n'a cunoscut alta. În Macedonia limba română a conservat'o femeia. Ea n'a învățat altă limbă.

Cu totul stă altmintrea lucrul în scoala superioară de fete, unde învățarea unei limbi streine d. e. cea francesă este necesară, pentru a putea prin trênsa a-și cunoaște o fetiță limba sa maternă.

2. **Cantul.** În poesiile naționali, în aria lor gustăm mai mult dulceața limbei noastre. Femeia română a cântat și cântă trecutul poporului nostru. Ar fi neapărat de lipsă deci ca să se pună mai mare pond în scoala populară, pre cant. Mai multe oare să fie pentru fetițe. Nu ar trebui neglese nici cântările bisericicești.

3. **Computul.** Din acest obiect materialul ar trebui să se restringă numai la atât, încât părăsind o elevă scoala, să poată purta socoatele în economia de casă. Computului mental să-i se de preferința celui scripsal. Calcularea intreselor etc, nu ar trebui să se propună la fetițe în scoala populară.

4. **Istoria naturală.** Aci trebuie să se de preferință botanice. Partea zoologică și mineralică nu sunt de interes așa mare pentru fetițe. Legumăria, grădinăritul, aceste să se predea fetițelor mai pre larg ca pruncilor. Aceasta o cere viața practică. Numai urmând astfel va crește scoala econoame bune.

5. **Fisica.** Materialul din acest obiect, să se restringă la absolutul necesariu d. e. tractarea rouei, ploaiei, grindinei, trăsmitului, etc.

6. **Desemnul.** Aici trebuie să se ia în vedere mai mult lucrurile de mână ale femeii noastre precum ar fi: copiarea de modele, și alte lucruri practice.

7. **Industria de casă.** Femeia română dela sate știe deosebite cusături și țesături să-și producă cari te pun în nimore, prin simetria și gustul lor estetic, de aceste, unde numai se poate să se țină cont. Cu deosebire, în scoalele superioare de fete lucrurile de mână trebuie să se fie tractate cu atențiune. Să nu se neglige însă celelalte obiecte d. e. istoria națională etc, deoarece scoala elementară și chiar scoalele superioare de fetițe, nu sunt scoale de specialitate. Și apoi puțin importa dacă o femeie coasă frumos cu mărgelile pre când din contră impoartă foarte mult, ca să aibă cultura inimii. Tot așa de puțin impoartă dacă o femeie poate să vorbească limba francesă; din contră impoartă foarte mult dacă ea fie în scoala populară, fie în scoala superioară și-a câștigat atâte cunnștințe igienice, încât știe că corsagiul, vesmintele strimțe și nebuniile modei, strică foarte mult sănătăței pruncilor.

8. **Istoria națională.** Tractarea biografiilor femilor renumite române, italiene și grece, încă merită a se tracta în un mod special.

Acestea ar contribui mult la formarea caracterului femeii române.

(Va urma)

Loterie.

Sâmbătă în 22 Novembre 1884.

Buda: 88 55 63 38 6

Bursa de Viena și Pesta.

Din 22 Noemvre n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	123.40	123.25
Renta de aur ung. de 4%	94.90	94.75
Renta ung. de hârtie	90.10	90.05
Renta de aur austriacă	104.05	103.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.90	90.05
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer orient. ung.	119.—	119.—
Datorie de stat austriacă în argint.	82.70	82.50
Scrișuri fonciari ale institutului „Albina“	—	100.8
Obligațiuni urbariale temeșane de	100.—	100.—
Acețiuni de bancă de credit ung.	299.50	299.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	144.20	144.—
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	105.60	105.25
Sorți de regularea Tisei	115.85	116.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	100.25	99.50
Sorți unguresci cu premii	119.90	117.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	81.55	81.30
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	99.50	99.—
Galbin	5.78	5.78
Napoleon	9.72	9.70
London (pe polița de trei luni)	122.70	122.75

Nr. 637.

[941] 1—1

Publicațiune.

Conform cu §. 124 din regulamentul pentru procedura judecătorească în cauze matrimoniale, se aduce prin aceasta la cunoștința publică, că Venerabilul Consistoriu archidieceșan în ședința din 30 Octombrie 1884 Nr. 4291 a aprobat sentința scaunului protopresbiteral din 21 August a. c. cu desființarea totală a căsătoriei încheiate între Zacharia G. Rădoiu și Paraschiya G. Oancea ambii gr. or. din Hêlchiu, din motivul pribegirei inctului Zacharia G. Rădoiu, dând voia actorei să poată pași la altă căsătorie.

Brașov în 11 Novembre 1884.

Pentru scaunul protopresbiteral.

Ioan Petric,
protop. ca adminis.